

KULTURA

Tonko Maroević

Otišao je veliki erudit i gospodin staroga kova

Denis
Derk

Vijest da je u popodnevnom satima 11. kolovoza u svom domu u Starome Gradu na otoku Hvaru umro pjesnik, prevoditelj, antologičar, povjesničar umjetnosti i akademik Tonko Maroević munjevito se proširila Hrvatskom, ali i izvan hrvatskih granica. Ništa čudno, Tonko Maroević bio je jedan od najpopularnijih i najpoznatijih hr-

vatskih intelektualaca. Akademik kojeg su prepoznavali i cijenili i tzv. obični ljudi jer se nebrojeno puta pojavio na televizijskim ekranima. Intelektualac koji je sigurno otvorio najviše izložbi u Hrvatskoj i predstavio najviše knjiga. Desetljećima je sustavno pisao pjesničke kritike, baš kao što je desetljećima pratio hrvatsku likovnu produkciju. Upoznao je na stotine umjetnika, gradio je umjetničke kriterije, privlačio pažnju mediteranskom erudicijom i kontroliranim hedonizmom koji nikada nije prerastao u eksces.

Bavio se i alpinizmom

Nije bio bahat, a to najbolje znaju novinari jer nikada od njih nije okretao glavu. Bio je susretljiv, uvijek spreman na komunikaciju i komentar, maksimalno demokratičan i pripravan udijeliti kompliment i onima koji su bili puno niže od njega na nekoj imaginarnoj društvenoj hijerarhijskoj ljestvici. I bio je gospodin staroga kova. Izbjegavao je mobitel, bio je nevjerovatni radoholičar i osoba koja će doista bolno nedostajati hrvatskoj kulturi.

Tonko Maroević rođen je u listopadu 1941. godine u Splitu. Rano je ostao bez majke. U Splitu je išao u Klasičnu gimnaziju gdje je upoznao Igora Zidića i Igora Mandića, Petra Selema, Božidara Viočića... S Mani Gotovac uređivao je školski list "Oči". Pokušavao je i glumiti. Počeo je

zajedništva – rekao je Maroević u veljači ove godine, kada još nismo znali da nas čeka apokaliptična virusna pandemija i zlokobni zagrebački potres koji je zasigurno ostavio traga i u Maroevićevu zagrebačkom donjogradskom stanu. A da je sudbina htjela drukčije, danas bismo nekrolog o beskrajno simpatičnom i šarmanom Maroeviću vjerojatno čitali na stranicama sportske rubrike jer je on kao mladić bio silno talentirani planinar, točnije rečeno alpinist kojeg su zvali Mrva.

– Bio sam alpinist od šesnaeste do dvadeset druge godine. Tada je bilo pitanje ili ići dalje na ekspedicije ili baviti se strukom. I dalje patim što nemam više vremena za odlaske na Velebit. A tada sam se popeo i na Triglav, i to sa sjeverne, najteže strane. Nisam stigao do Himalaja, ali moj najmlađi brat jest – rekao je Maroević u veljači, najavivši i skorij izlazak zbirke "Kazalo".

Među slavnim prijevodima, svakako treba istaknuti i Tonkov prijevod onih čuvenih "Stilskih vježbi", zbog čega je i Maroević bio član povlaštene ekipe jedne od najdugovječnijih kazališnih predstava na svijetu. Prozu je Tonko pisao rijetko, ako se izuzmu kritike i prijateljska sjećanja. Napisao je i dvije radiodrame. A i u poeziji je znao svoju mjeru.

Za sebe je otvoreno rekao da je bio "oprezan čovjek svjestan konteksta u kojem je živio, ali i čovjek blagih tradicionalnih znanja i uvjerenja".

Split mu je bio prežestok

– Politički sebe osjećam brižno lijevim i brižno liberalnim, premda se liberalizam kompromitirao kao politička stranka. Nisam feralovac i Split mi je prežestok, ali ako je trebalo reći da je Feral nešto značio, ja bih to potpisao i potpisao sam. Ali oni nisu moja krvna grupa – govorio je Maroević u ranu zimu ove godine.

A na pitanje tko je njegova krvna grupa, odgovor je bio kratak: "Camus. To je moj pisac", rekao je književnik i kulturtreger koji nije bio član ni Društva hrvatskih književnika ni Hrvatskog društva pisaca.

– Koliko god sam bliži HDP-u jer sam s Viskovićem bio u redakciji, odmah sam mu rekao da neću ući u društvo koje osniva jer time dijeli hrvatsku književnost koja je za mene nedjeljiva. Kako ću ići na drugu stranu od Slobodana Novaka koji jest malo tvrdo glaviji tuđmanovac, ali uvjeren, a da s druge strane imaš Sibilu Petlevski koju znam od kada je imala sedam godina... – zborio je Maroević koji je bio itekako aktivan i u hrvatskom PEN-u kada je Slobodan Prosperov Novak organizirao uspješni Svjetski kongres u Hvaru i Dubrovniku, ali i u Matici hrvatskoj, Akademiji...

I lijepo je to u povodu Tonkove smrti formulirao premijer Andrej Plenković, po ocu Hvaranin, u brzojavu sućuti akademikovo obitelji: "Otok koji je čuo njegov prvi glas čuo je i njegove posljednje riječi, upravo one koje za njim ostavljaju neizbrisiv trag".

A iza Tonka Maroevića doista je ostao neizbrisiv trag nekonfliktnog pjesnika koji je težio sintezi čovjeka i prirode, ali i do posljednjeg daha poštovao Ujevićevo pobratimstvo lica u svemiru. ●

IGOR KRALJ/PYXSELL

Bio je među rijetkim istinski renesansnim ljudima u hrvatskoj umjetnosti, svojim je primjerom trajno obogatio naše živote

N. OBULJEN KORŽINEK
Ministrica kulture i medija

objavljivati poeziju s četrnaest godina. Prva pjesma zvala se Tempus mutantur.

Iako je, kako je sam izjavio u veljači ove godine baš za Večernji list, bio i ostao zadržan Mediteranac, u ranoj ga je mladosti fascinirao matoševski Zagreb.

– U Zagrebu sam prepoznala srednjoeuropske i mediteranske sinteze – izjavio je u jednom od posljednjih velikih intervjua u kojem je naglasio da mu je Držić fascinacija, Marulić ljubav, a Hektorović idolatrija.

– Silno sam ponosan na svoje prijevode Borgesa, osobito u vezanom stihu, a sada će mi nakon trideset godina izaći prijevod Michelea Monaldija, dubrovačkog pjesnika na talijanskom jeziku, i to cijeli njegov petrarkistički "Kanonijer". A životno su mi djelo Ariostove "Satire" koje bi trebale izaći ove ili sljedeće godine. To je moj dug renesansi i humanizmu i moj dug osjećaju nekog